

Obsah

O autorech	V
Autoři částí	VI
Předmluva	VII
Seznam použitých zkratek	XV
Část první. Obecná část.	1
Kapitola 1. Diskriminační důvody	3
1. Rasa, etnický původ, národnost	3
a) Zásah do důstojnosti a hranice reklamy	5
b) Národnost v. státní příslušnost	7
2. Pohlaví	8
3. Sexuální orientace jako specifický diskriminační důvod	9
a) Sexuální orientace jako diskriminační důvod v českém a mezinárodním právu	9
(1) Specifika sexuální orientace ve srovnání s dalšími diskriminačními důvody	11
(2) Sexuální orientace versus sexuální chování	12
b) Diskriminace sexuálních menšin v historii	13
(1) Nejvýznamnější změny v historii lidstva v přístupu k sexuálním menšinám	13
(2) Diskriminace menšinové sexuality a pohlavní identity mužů a žen	14
(3) Vnímání sexuálních menšin křesťanskou věroukou	16
(4) Ostatní světová náboženství a projevy diskriminace	17
c) Judikatura a rozhodnutí kvazi soudních orgánů	18
(1) České zkušenosti s diskriminací homosexuálů a rozhodovací praxe	18
(2) Evropský soud pro lidská práva ke statusovým otázkám gayů a leseb	19
(3) Právo na respektování soukromého života a diskriminace gayů	21
(4) Další zajímavá rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva	22
(5) Soudní dvůr Evropské unie	23
(6) Rozhodovací praxe dalších orgánů	24
(7) Veřejný ochránce práv k diskriminaci na základě sexuální orientace	25
d) Problémy spojené s prověřováním a dokazováním diskriminace na základě sexuální orientace	26
e) Vybraná zahraniční úprava zákazu diskriminace na základě sexuální orientace	27
(1) Slovenská legislativa a judikatura	27
(2) Německá a rakouská úprava	28
4. Věk	29
a) Věková hranice	29

Obsah

(1) Maximální věková hranice a přístup k zaměstnání.....	30
(2) Maximální věková hranice a skončení pracovního poměru.....	31
(3) Předpoklady přisuzované věku.....	31
(4) Minimální věková hranice.....	31
b) Relativní věk a nepříznivé zacházení kvůli věkovému rozmezí.....	32
5. Zdravotní postižení.....	32
(1) Definice zdravotního postižení v judikatuře Soudního dvora Evropské unie.....	33
(2) Zdravotní postižení v české aplikační praxi	34
6. Náboženství, víra a světový názor.....	35
a) Muslimský šátek ve školách u nás i v Evropě.....	38
b) Šátek na pracovišti: volba zaměstnankyně nebo zaměstnavatele?	42
c) Co je a co není svetonázor?.....	46
Kapitola 2. Odvozená diskriminace	48
1. „Quo vadis“ antidiskriminační právo?	48
a) Typ první – úzký vztah mezi obětí a nositelem diskriminačního znaku.....	49
b) Typ druhý – „nositel“ i „nenositel“ mezi sebou nemají úzký vztah, a nachází se v téže oblasti společenských vztahů.....	50
c) Typ třetí – „nositel“ i „nenositel“ mezi sebou nemusí mít blízký vztah, a oba mohou být obětí diskriminace v jiné oblasti společenských vztahů	50
2. Odvozená diskriminace, a co dál?	50
Kapitola 3. Formy diskriminace	52
1. Přímá diskriminace.....	52
a) Méně příznivé zacházení a srovnatelnost situací.....	52
b) Zakázaný diskriminační důvod.....	53
2. Nepřímá diskriminace (typ 1).....	55
a) Zdánlivě neutrální ustanovení, kritérium nebo praxe a znevýhodňující dopad.....	55
b) Hranice mezi přímou a nepřímou diskriminací a úmysl diskriminovat (otevřená a skrytá diskriminace)	57
3. Nepřímá diskriminace (typ 2).....	60
4. Obtěžování a jeho specifika coby druhu diskriminace.....	61
a) Institut obtěžování a jeho komparace se zahraniční úpravou	62
b) Znaky obtěžování	63
c) Veřejný ochránce práv k pojmu obtěžování	64
5. Sexuální obtěžování.....	66
a) Česká judikatura	67
b) Zahraniční judikatura vztahující se k obtěžování.....	69
c) Evropský soud pro lidská práva	69
d) Soudní dvůr Evropské unie.....	70

e) Další rozhodnutí	70
f) Praktické otázky související s prokazováním a hodnocením obtěžování.....	71
6. Pronásledování	72
7. Pokyn k diskriminaci a navádění.....	73
a) Pokyn.....	73
b) Navádění.....	74
Část druhá. Procesní část	75
Kapitola 1. Právní prostředky ochrany před diskriminací v českém právním řádu	77
1. Specifika odpovědnosti za porušení zákazu diskriminace.....	78
2. Je nutné zasáhnout diskriminací do důstojnosti?	79
3. Náhrada nemajetkové újmy.....	81
Kapitola 2. Sdílené důkazní břemeno a jeho kritika.....	84
1. Vymezení důkazního břemene v diskriminačních sporech.....	84
2. Důvodnost zakotvení sdíleného důkazního břemene	84
3. Ústavně konformní výklad § 133a OSŘ	86
4. Rozsah sdíleného důkazního břemene podle českého práva	87
5. Podmínky aplikace obráceného důkazního břemene.....	88
a) Kdy se obrací důkazní břemeno?	88
b) Vybrané případy – věk.....	90
c) Vybrané případy – etnický původ	90
d) Vybrané případy – pohlaví.....	91
e) Dokazování žalovaného.....	92
6. Prověřování diskriminace v mimosoudním řízení	93
a) Důkazní břemeno při postupu správního orgánu	93
b) Služební poměr a prověřování diskriminace.....	94
c) Přenos důkazního břemene v případech různých forem diskriminace.....	96
d) Dokazování nepřímé diskriminace	97
7. Vybraná zahraniční úprava.....	100
a) Důkazní břemeno na Slovensku	100
b) Německá a rakouská právní úprava	100
c) Důkazní břemeno ve Velké Británii a USA	101
8. Praktické problémy	102
a) Překážky oběti diskriminace v přístupu ke spravedlnosti.....	102
b) Pozice žalované strany.....	104
Kapitola 3. Problematika dokazování.....	106
1. Přípustnost důkazu utajenou nahrávkou ve správním řízení	106
2. Přípustnost důkazu utajenou nahrávkou v civilním řízení	107

Část třetí. Okruh regulovaných společenských vztahů – pracovní právo	109
Kapitola 1. Přístup k zaměstnání	111
1. Diskriminace v pracovní inzerci	114
2. Diskriminace v rámci výběrového řízení	114
a) První žaloba na diskriminaci z důvodu pohlaví při výběrovém řízení	115
b) Obtížnost prokázání nerovného zacházení uchazečem o zaměstnání	115
c) Majetek, trestní bezúhonnost, nebo politické smýšlení jako důvod diskriminace?	116
d) Sporné případy z hlediska naplnění diskriminačního důvodu	117
e) Když někdo nechce práci, ale jen odškodnění.....	118
Kapitola 2. Diskriminace za trvání pracovního poměru	119
1. Sladění pracovního a soukromého života	119
a) Možnost přijmout sladovací opatření.....	119
b) Selektivní či znevýhodňující opatření	120
c) Povinnost přijmout sladovací opatření	120
2. Obtěžování na pracovišti.....	121
3. Odměňování.....	122
4. Přiměřené opatření pro osobu se zdravotním postižením.....	123
Kapitola 3. Rozvázání a skončení pracovního poměru	125
1. Zrušení pracovního poměru ve zkušební době	125
2. Výpověď z pracovního poměru	126
3. Obrana proti diskriminačnímu rozvázání pracovního poměru ...	127
Část čtvrtá. Okruh regulovaných společenských vztahů – zboží a veřejné služby či služby nabízené veřejnosti	129
Kapitola 1. Diskriminace v oblasti zboží a služeb	132
Kapitola 2. Diskriminace v přístupu k bydlení a při jeho poskytování	136
1. Bydlení jako specifický druh služby	136
2. Zákaz diskriminace v přístupu k bydlení, pokud je nabízeno veřejnosti, nebo při jeho poskytování.....	137
3. Ochrana slabší strany.....	138
4. Povinnost pronajímatele přijmout přiměřená opatření pro osoby se zdravotním postižením	140
5. Obecní bydlení z hlediska práva na rovné zacházení	142
a) Povinnost obce ve vztahu ke svým občanům.....	142
b) Pravidla pro přidělování bytů a podezřelá kritéria či praxe	142
(1) Segregace z důvodu rasy, etnicity a národnosti	143

(2) Znemožnění přístupu k obecnímu bydlení cizincům....	146
(3) Diskriminace z důvodu zdravotního postižení	149
c) Orgány dozoru a kontroly v oblasti obecního bydlení	150
(1) Limity samosprávy.....	151
(2) Vyluka z dozoru podle § 124 odst. 6 OZř.....	151
(3) Povaha zákazu diskriminace.....	152
(4) Přípustnost dozoru nad pravidly (či zásadami) pro přidělování bytů ze strany obce	154
(5) Přípustnost dozoru nad diskriminací v individuálním případě (např. při neuzavření nájemní smlouvy)	154
6. Zákaz diskriminace na soukromém trhu s bydlením	155
a) Poměrování práva disponovat se svým majetkem s právem na rovné zacházení	155
b) Diskriminační zadání majitele nemovitosti	156
c) Činnost České obchodní inspekce v oblasti bydlení.....	160
Kapitola 3. Diskriminace ve vzdělávání	162
1. Diskriminace v předškolním vzdělávání	163
a) Kritéria mateřských škol pro přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání	163
b) Posouzení kritérií podle veřejného ochránce práv.....	165
c) Praxe správních orgánů (ředitelů škol, krajských úřadů a České školní inspekce) a správní judikatura	167
d) Očkování a otázky související.....	168
2. Diskriminace v základním vzdělávání	171
a) Zápisy do prvních tříd, přestupy mezi školami.....	171
b) Odepření částí vzdělávání či školských služeb stávajícím žákům	176
3. Diskriminace na středních a vysokých školách	179
a) Pohlaví a pohlavní identifikace.....	179
b) Státní příslušnost.....	181
4. Právo na inkluzivní vzdělání	182
a) Článek 24 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.....	183
b) Komentář Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením.....	183
c) Právo na přiměřená opatření ve vzdělání dle české právní úpravy	189
d) Vybraná judikatura k právu na přiměřená opatření ve vzdělání.....	192
5. Diskriminace romských dětí ve vzdělání	194
a) AntiDZ jako hlavní nástroj ochrany práv etnických menšin ve vzdělání.....	195
b) Modelové případy.....	196
(1) Špatná diagnostika mentálního postižení (<i>misdiagnoses cases</i>).....	196
(2) Vytváření oddělených tříd uvnitř jedné školy (<i>intra school segregation</i>).....	196
(3) Vytváření ghetto škol (<i>inter school segregation</i>).....	197

Obsah

c) Obranné mechanismy	197
d) Perspektivní sankce	198
Část pátá. Prokazování diskriminace pomocí empirických dat....	201
Kapitola 1. Proč potřebujeme empirická data o diskriminaci a kde je lze najít	205
Kapitola 2. Možnosti zkoumání diskriminace: jaké metody lze použít a na co si dát pozor	208
1. Hlavní sociálně-vědní metody pro zkoumání a prokazování diskriminace	208
2. Na co se zaměřit při posuzování kvality dat?.....	212
a) Byl výzkum navržen tak, aby odpovídal na relevantní otázku? Kdo výzkum navrhl a provedl?	213
b) Jak je definován výzkumný soubor, jak byl vybrán a do jaké míry je reprezentativní?	213
c) Jaká je metoda výzkumu a technika sběru dat? Jaký výzkumný nástroj byl použit a jak probíhal sběr dat?	215
Kapitola 3. Prokazování diskriminace pomocí empirických dat ...	218
1. Možnosti využití empirických dat v prokazování diskriminace: typologie	220
2. Dva způsoby, jak měřit nerovnost: míra disproporčnosti v zastoupení a míra méně příznivého dopadu.....	223
3. Jak velký rozdíl je „dost velký“?	226
4. Je rozdíl statisticky významný: nezpůsobila jej náhoda?.....	231
5. Jaké další faktory ovlivnily rozdíl mezi dvěma skupinami?.....	235
6. Jaké skupiny srovnávat: koho zkoumat a jak zvolit referenční skupinu?	237
7. Kde získat potřebná data?.....	239
Závěr	241
Seznam citované judikatury	243
Seznam literatury	253
Věcný rejstřík	261